

Паперова копія
електронного документа

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

**Всеукраїнська асоціація органів місцевого
самоврядування «Асоціація міст України»**

Про розгляд пропозицій
до Бюджетної декларації
на 2021 – 2023 роки

Міністерство фінансів України розглянуло пропозиції Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» до Бюджетної декларації на 2021 – 2023 роки, надіслані листом від 11 лютого 2020 року № 5-117, і повідомляє.

Щодо подальшого впровадження середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні

Складання та схвалення прогнозу місцевого бюджету визначено статтею 75¹ Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс), відповідно до цілей та пріоритетів, визначених у прогнозних та програмних документах економічного і соціального розвитку України і відповідної території та з урахуванням Бюджетної декларації. Відповідно до пункту 9 Операційного плану діяльності Міністерства фінансів України, затвердженого наказом від 17.01.2020 № 12, передбачено розроблення Типової форми прогнозу місцевого бюджету до 15 вересня 2020 року.

Крім того, з метою впровадження та модернізації програмного забезпечення для здійснення середньострокового бюджетного планування за підтримки проекту міжнародної технічної допомоги «ЄС для підсилення державних фінансових систем місцевих урядів» у 2019 – 2020 роках запроваджено пілотний проект зі створення інформаційно-аналітичної системи управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів «LOGICA» (далі – пілотний проект).

З метою реалізації пілотного проекту наказом Міністерства фінансів України від 12.12.2019 № 523 затверджено План заходів з його реалізації у 2019 – 2020 роках. До реалізації пілотного проекту за згодою залучено Вінницьку, Дніпропетровську, Львівську та Черкаську області.

Своєчасне виконання зазначеного завдання дасть змогу вчасно ввести в експлуатацію інформаційно-аналітичну систему (інтеграційну платформу) управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів та забезпечити розвиток середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні (більше 8200 бюджетів).

Також створення ІАС «LOGICA» дозволить побудувати дворівневу модель міжбюджетних відносин та встановити безпосередньо взаємодію (обмін інформацією) з

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 20B4E4ED0D30998C0400000044CB29004B416D00

Підписувач Шкураков Василь Олександрович

Дійсний з 22.12.2018 0:00:00 по 22.12.2020 0:00:00

Міністерство фінансів України

05110-17-10/8271 від 17.03.2020

усіма місцевими бюджетами, що мають взаємовідносини з державним бюджетом (на сьогодні 1 453 місцевих бюджети).

Щодо досягнення оптимального розподілу фіскальних повноважень між державним та місцевими бюджетами, спрямованого на здійснення діяльності інституту місцевого самоврядування на досягнення Цілей сталого розвитку на 2016–2030 роки, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» (збільшення частки місцевих бюджетів у зведеному бюджеті до 65 відсотків), Стратегії реформування системи управління державними фінансами (зменшення частки трансфертів у доходах місцевих бюджетів до 35 відсотків), розвитку організаційних, правових та фінансових передумов для зміцнення місцевого самоврядування відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування

У 2020 році за розрахунками Міністерства фінансів України питома вага місцевих бюджетів у зведеному бюджеті держави запланована на рівні 40,8 відсотка, яка визначена у приведених умовах: без врахування видатків, пов'язаних із обслуговуванням державного боргу та фінансовим забезпеченням Пенсійного фонду, які є складовою видатків зведеного бюджету та які недоцільно враховувати при визначенні питомої ваги, оскільки вони є специфічними видатками. Слід зазначити, що у зв'язку із проведенням галузевих реформ питома вага місцевих бюджетів у зведеному бюджеті держави на середньострокову перспективу буде зменшуватися.

Щодо зменшення частки трансфертів у доходах місцевих бюджетів до 35 відсотків, то це питання буде розглядатися після отримання пропозицій від головних розпорядників коштів державного бюджету до Бюджетної декларації на 2021 – 2023 роки.

Щодо питання встановлення чіткого розподілу видаткових повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування відповідно до принципу субсидіарності, фінансового та інфраструктурного потенціалу

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р) передбачає створення законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням повноважень та їх ресурсного забезпечення.

Законом України від 28.12.2014 № 79-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» реалізовано загальну ідеологію реформ, визначену зазначеною Концепцією. Реформою міжбюджетних відносин забезпечено перерозподіл фінансових ресурсів між рівнями бюджетів відповідно до поставлених Концепцією завдань.

Планом заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019 – 2021 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 77-р) передбачено формування ефективного місцевого самоврядування на всіх рівнях адміністративно-територіального устрою, упорядкування субрегіонального рівня адміністративно-територіального устрою; утворення виконавчих органів розмежування повноважень з урахуванням принципу субсидіарності та повсюдності місцевого самоврядування тощо.

Зокрема, до 30 червня 2020 року передбачається розроблення проєктів законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» у новій редакції та внесення відповідних змін до Бюджетного та Податкового кодексів України в частині фінансового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування.

Щодо питання зміцнення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування шляхом забезпечення збереження існуючих стабільних дохідних джерел наповнення місцевих бюджетів та недопущення їх вилучення (зокрема, продовження зарахування на постійній основі частини (13,44 відсотка) акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на

митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування) та подальшої активізації наявного ресурсного потенціалу

Відповідно до пункту 43² розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу частина (13,44 відсотка) акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального у 2020 році зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування.

У 2021 році відповідно до частини третьої статей 24², 29 Кодексу надходження акцизного податку з пального у повному обсязі віднесено до спеціального фонду державного бюджету на розвиток дорожнього господарства (державний дорожній фонд).

Частина коштів державного дорожнього фонду (35 відсотків) спрямовується на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах (у вигляді субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам) відповідно до статті 24² Кодексу.

Стосовно перегляду механізму фінансового вирівнювання за результатами завершення адміністративно-територіальної реформи, зокрема шляхом зменшення реверсної дотації до 20 відсотків з метою подальшого стимулювання місцевого економічного розвитку та збільшення базової дотації до 100 відсотків для усунення невідповідності витратних зобов'язань та фіскальних повноважень відповідних рівнів управління

Асоціацією міст України запропоновано переглянути діючий механізм горизонтального вирівнювання, а саме при здійсненні вирівнювання враховувати значення індексу, розмірів базової та реверсної дотацій таким чином: якщо значення індексу менше 0,9 – надається базова дотація відповідному бюджету в обсязі 100 відсотків (замість 80 відсотків) суми, необхідної для досягнення значення такого індексу забезпеченості відповідного бюджету 1,0; більше 1,1 – передається реверсна дотація з відповідного бюджету в обсязі 20 відсотків (замість 50 відсотків) суми, що перевищує значення такого індексу 1,1.

За розрахунками Мінфіну таке удосконалення потребуватиме додатково з державного бюджету фінансового ресурсу у сумі 8,6 млрд грн та не сприятиме зацікавленості місцевих органів влади до залучення додаткових надходжень до місцевих бюджетів.

Щодо надання органам місцевого самоврядування повноважень з формування та ведення муніципальних фіскальних реєстрів для забезпечення належного адміністрування місцевих податків та зборів

Питання не узгоджується з Податковим кодексом України, оскільки функцію здійснення адміністрування податків і зборів покладено виключно на контролюючі органи.

При цьому відповідно до статті 143 Конституції України територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування наділені правом лише встановлювати місцеві податки і збори відповідно до закону.

Статтею 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що виключною компетенцією сільських, селищних, міських рад є встановлення місцевих податків і зборів, затвердження їх ставок, а також прийняття рішень щодо надання пільг по їх сплаті відповідно до Податкового кодексу України.

Стосовно пропозиції щодо реєстрації об'єктів нерухомого майна органами місцевого самоврядування і, відповідно, можливості подальшого використання таких даних для цілей оподаткування місцевими податками зазначаємо таке.

Основним законодавчим актом, який регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень є Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (далі – Закон).

Так, Законом встановлено, що Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (далі – Державний реєстр прав) – єдина державна інформаційна система, що забезпечує

обробку, збереження та надання відомостей про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження, про об'єкти та суб'єктів таких прав.

Згідно зі статтею 7 Закону забезпечення створення та функціонування Державного реєстру прав, забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері державної реєстрації прав, організації роботи, пов'язаної із забезпеченням діяльності з державної реєстрації прав, належить до повноважень Міністерства юстиції України, яке є його держателем.

Водночас згідно зі статтею 9 Закону забезпечення ведення Державного реєстру прав належить до повноважень суб'єктів державної реєстрації прав, у тому числі і органів місцевого самоврядування. Такі повноваження органам місцевого самоврядування були надані з 1 січня 2016 року.

З метою наповнення електронного Державного реєстру прав Кабінет Міністрів України розпорядженням від 04.02.2013 № 47-р, зокрема, рекомендував органам місцевого самоврядування вирішити в установленому законодавством порядку питання передачі органам державної реєстрації прав матеріалів технічної інвентаризації, реєстрових книг, а також архівних справ.

Стосовно передбачення права користування органами місцевого самоврядування податковою базою Державної податкової служби України (АС «Податковий блок»).

Така пропозиція зумовлена тим, що відсутність у органів місцевого самоврядування інформації про суми нарахованих, сплачених податків і зборів до місцевих бюджетів на відповідних територіях, суми податкового боргу, суми наданих податкових пільг у розрізі платників податків призводить до недонадходження податків і зборів до місцевих бюджетів та накопичення податкового боргу.

Однак вважаємо, що таке обґрунтування є некоректним, оскільки органи місцевого самоврядування наділені правом лише встановлювати на своїх територіях місцеві податки і збори, затверджувати їх ставки та встановлювати пільги по їх сплаті, і наявність у них податкової інформації в розрізі платників податків ніяким чином не впливатиме на суму надходжень податків і зборів до бюджетів та податкового боргу.

Водночас зазначаємо, що статтею 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно зі статтею 19¹ Податкового кодексу України здійснення адміністрування податків, зборів, платежів та контролю за своєчасністю подання платниками податків звітності, достовірністю, повнотою нарахування та сплати податків, зборів, платежів належить до повноважень контролюючих органів.

Підпунктом 12.3.3 пункту 12.3 статті 12 Податкового кодексу України встановлено, що контролюючі органи відповідно до Бюджетного кодексу України подають органам місцевого самоврядування у розрізі джерел доходів звітність:

про суми нарахованих та сплачених податків і зборів, суми податкового боргу та надмірно сплачених до місцевих бюджетів податків і зборів на відповідних територіях – щомісячно, не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним;

про суми списаного податкового боргу; розстрочені і відстрочені суми податкового боргу і грошових зобов'язань платників податків; суми наданих податкових пільг, включаючи втрати доходів бюджету від їх надання – щокварталу, не пізніше 25 днів після закінчення звітного кварталу.

Водночас 16 січня 2020 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому

законодавстві», який направлено на підпис Президенту України, і окремими нормами якого, зокрема, вирішено питання обміну інформацією між контролюючими органами та органами місцевого самоврядування шляхом надання контролюючими органами за запитами органів місцевого самоврядування звітності в розрізі платників податків – юридичних осіб у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Щодо розширення дохідної частини місцевих бюджетів, зокрема, шляхом збільшення нормативу зарахування до місцевих бюджетів податку на доходи фізичних осіб та закріплення за місцевими бюджетами податку на доходи фізичних осіб від оподаткування пасивних доходів відповідно до часток зарахування податку на доходи фізичних осіб

Відповідно до пункту 11 частини другої статті 29 Податкового кодексу України податок на доходи фізичних осіб, що сплачується від оподаткування пасивних доходів у вигляді процентів на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, процентів на вклад (депозит) члена кредитної спілки у кредитній спілці (далі – податок із доходу у вигляді процентів), у розмірі 100 відсотків перераховується до державного бюджету.

Пропозиція щодо зарахування податку із доходу у вигляді процентів у повному обсязі до місцевих бюджетів Міністерством фінансів не підтримується, оскільки це призведе до втрат коштів загального фонду державного бюджету у сумі близько 5,0 млрд грн на рік, які спрямовуються на видатки, зокрема для національної оборони, освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення населення та інше, при цьому дохідна частина місцевих бюджетів, крім бюджету міста Києва, значно не розшириться так, як лівова частка надходжень податку із доходу у вигляді процентів зосереджена у м. Києві.

Так, у 2019 році до державного бюджету надійшло податку із доходу у вигляді процентів у сумі 5,5 млрд грн, з них 4,6 млрд грн (83,6 відсотка) у м. Києві та 0,9 млрд грн (16,4 відсотка) у інших регіонах.

Внесення будь-яких змін до бюджетного законодавства має розглядатися комплексно в рамках здійснення заходів з децентралізації і розмежування повноважень між органами виконавчої влади в частині реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Щодо перегляду та затвердження оновлених соціальних стандартів і нормативів надання гарантованих державою послуг в описовому та вартісному вигляді за кожним з делегованих повноважень

Відповідно до пункту 10 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу Кабінету Міністрів України доручено до 01 березня 2020 року затвердити державні соціальні стандарти і нормативи відповідно до статті 94 Кодексу в описовому та вартісному вигляді за кожним із делегованих державою місцевому самоврядуванню повноважень у розрахунку на середньостатистичну адміністративно-територіальну одиницю.

Пунктом 4 статті 94 Кодексу встановлено, що загальний обсяг фінансових ресурсів за кожним видом міжбюджетних трансфертів, визначених пунктами 6 – 8 частини першої статті 97 Кодексу, розраховується на підставі державних соціальних стандартів і нормативів, які встановлюються законом та іншими нормативно-правовими актами.

Водночас пунктом 3 статті 94 Кодексу передбачається, що фінансовий норматив бюджетної забезпеченості, що використовується для розподілу освітньої субвенції, визначається Кабінетом Міністрів України з урахуванням параметрів, встановлених статтею 103² Кодексу.

Так, відповідно до статті 103² Кодексу освітня субвенція спрямовується на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти і

коледжів державної та комунальної власності в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти.

Освітня субвенція розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули розподілу освітньої субвенції, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1088, і враховує, зокрема, такі параметри:

контингент учнів усіх типів закладів загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти і коледжів державної та комунальної власності;

розрахункова наповнюваність класів;

навчальні плани;

коригуючі коефіцієнти.

Під час розрахунку обсягу освітньої субвенції Міністерством освіти і науки України застосовано розрахункову кількість ставок педагогічних працівників, визначену на підставі навчального навантаження, розрахункової наповнюваності класів та навчальних планів та середній (розрахунковий) розмір заробітної плати вчителя закладів загальної середньої освіти з нарахуваннями.

Слід зазначити, що соціальні стандарти і нормативи, відповідно до яких розраховується заробітна плата педагогічних працівників, затверджені, зокрема, постановами Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери», від 23.03.2011 № 373 «Про встановлення надбавки педагогічним працівникам дошкільних, позашкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів, вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації, інших установ і закладів незалежно від їх підпорядкування», від 20.04.2007 № 643 «Про затвердження розмірів підвищення посадових окладів (ставок заробітної плати) та додаткової оплати за окремі види педагогічної діяльності у співвідношенні до тарифної ставки» тощо, наказом Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ».

Ураховуючи наведене, питання розрахунку обсягу освітньої субвенції на цей час врегульовано.

Щодо медичної субвенції, то відповідно до норм Кодексу з 1 квітня 2020 року надання медичної субвенції не передбачено. З 1 квітня 2020 року для комунальних закладів охорони здоров'я запроваджується новий фінансовий механізм у вигляді оплати наданих медичних послуг за договорами з Національною службою здоров'я щодо медичного обслуговування населення в рамках програми медичних гарантій відповідно до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення».

Щодо передбачення у державному бюджеті додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я

Одним із принципів бюджетної системи України є принцип обґрунтованості, відповідно до якого бюджет формується на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку України та розрахунках надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених метод та правил.

Бюджетну декларацію на 2020 – 2022 роки сформовано з урахуванням пріоритетів та основних завдань бюджетної політики держави та забезпечення максимальної збалансованості в межах зведеного бюджету держави. Отже, показники, передбачені у бюджетній декларації, є збалансованими, а обсяг додаткової дотації на здійснення переданих

з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я, врахований на 2021 рік, становить 3,7 млрд гривень.

Міністерством фінансів України удосконалено алгоритм розподілу додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я між обласними бюджетами.

Відповідно до частини 5 статті 103⁶ Кодексу розподіл зазначеної додаткової дотації між місцевими бюджетами здійснюється у порядку, визначеному обласною державною адміністрацією, за погодженням з Кабінетом Міністрів України, та затверджується рішенням про обласний бюджет.

Такий підхід до розподілу коштів додаткової дотації, як акумуляція коштів додаткової дотації на обласному рівні для подальшого її розподілу між територіями, сприяє підвищенню рівня фінансового забезпечення місцевих бюджетів з низькою податкоспроможністю, пов'язаною із соціально-економічними та іншими особливостями адміністративно-територіальних одиниць, а також справедливому розподілу додаткової дотації між місцевими бюджетами області.

Щодо питання застосування формульного підходу при розподілі субвенцій та дотацій з державного бюджету між місцевими бюджетами для забезпечення прозорого та справедливого їх розподілу

Розподіл коштів освітньої та медичної субвенцій між місцевими бюджетами здійснюється на основі формульного підходу.

Розподіл додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я здійснюється між місцевими бюджетами у порядку, визначеному обласними державними адміністраціями, за погодженням з Кабінетом Міністрів України та затверджується рішенням про обласний бюджет (стаття 103⁶ Кодексу).

Крім того, статтею 97 Кодексу визначено, що Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам визначаються Кабінетом Міністрів України, які вперше визначені законом про Державний бюджет України.

Стосовно удосконалення механізму індексації нормативної грошової оцінки землі та встановлення коефіцієнта індексації на рівні реального індексу інфляції для усунення та подальшого уникнення втрат місцевих бюджетів

Слід зазначити, що пропозиція щодо проведення індексації нормативної грошової оцінки землі та встановлення коефіцієнта індексації на рівні реального індексу інфляції розглядалися під час підготовки до другого читання проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (реєстр. № 1210 від 30.08.2019), який 16 січня 2020 року прийнятий Верховною Радою України у другому читанні та в цілому. Однак така пропозиція не знайшла підтримки у народних депутатів і була відхилена.

Водночас на сьогодні на розгляді Верховної Ради України знаходиться проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо проведення індексації нормативної грошової оцінки землі)» (реєстр. № 2561 від 09.12.2019), яким передбачається скасування встановленого до 2023 року мораторію на проведення щорічної індексації нормативної грошової оцінки землі з урахуванням індексу споживчих цін за попередній рік.

Міністерством фінансів за результатами експертизи зазначеного законопроєкту на адресу Кабінету Міністрів України подано проєкт експертного висновку щодо його підтримки як такого, що сприятиме збільшенню надходжень до місцевих бюджетів.

Щодо встановлення починаючи з 2021 року прямих міжбюджетних взаємовідносин між державним бюджетом та бюджетами територіальних громад, утворених за результатами адміністративно-територіальної реформи

Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р) одним із завдань реформи визначено надання трансфертів з державного бюджету безпосередньо кожному місцевому бюджету.

Також планом заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 415-р) передбачено поетапний перехід на взаємовідносини державного бюджету з усіма місцевими бюджетами після завершення процесу об'єднання територіальних громад.

Стосовно скасування пільг зі сплати місцевих податків і зборів, встановлених державою (зокрема, припинення застосування пільгової ставки плати за землю за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин; обмеження кола платників єдиного податку, що можуть застосовувати податкову пільгу зі сплати земельного податку), та подальшої передачі повноважень щодо встановлення таких пільг виключно органам місцевого самоврядування

Із прийняттям Верховною Радою України Закону України від 16.01.2020 № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» для платників I – III груп єдиного податку скасовано звільнення від сплати земельного податку у разі провадження діяльності з надання земельних ділянок та/або нерухомого майна, що знаходиться на таких земельних ділянках, в оренду (найм, позичку).

Слід зазначити, що пропозиція щодо скасування пільгової ставки плати за землю за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин розглядалися під час підготовки до другого читання проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (реєстр № 1210 від 30.08.2019), який 16 січня 2020 року прийнятий Верховною Радою України у другому читанні та в цілому. Однак така пропозиція не знайшла підтримки у народних депутатів і була відхилена.

Водночас у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення зміни до Податкового кодексу України (щодо скасування податкових преференцій з плати за землю для гірничодобувних підприємств)» (реєстр. № 2566 від 10.12.2019), внесений народним депутатом України Андрійовичем З. М., яким пропонується скасувати пільгову ставку у розмірі 25 відсотків від загальної ставки плати за землю за земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин.

Мінфіном на адресу Кабінету Міністрів України подано проект експертного висновку щодо підтримки зазначеного законопроекту.

Щодо збереження та недопущення звуження свободи дій органів місцевого самоврядування самостійно розпоряджатися їх власними доходами в межах власної відповідальності

Повноваження органів місцевого самоврядування визначено Законом України від 21.05.1997 № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні».

Водночас Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р) передбачається створення законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням повноважень та їх ресурсного забезпечення.

Законом України від 28.12.2014 № 79-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» реалізовано загальну ідеологію реформ, визначену зазначеною Концепцією.

Однак на сьогодні не реалізовано повною мірою заходи в частині реорганізації діяльності місцевих державних адміністрацій, обласних і районних рад, формування законодавчої бази з питань діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі, що спричиняє значні дисбаланси з огляду на те, що реформою міжбюджетних відносин забезпечено перерозподіл фінансових ресурсів між рівнями бюджетів відповідно до поставлених Концепцією завдань.

Планом заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019 – 2021 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 77-р) передбачено формування ефективного місцевого самоврядування на всіх рівнях адміністративно-територіального устрою, упорядкування субрегіонального рівня адміністративно-територіального устрою; розмежування повноважень з урахуванням принципу субсидіарності та повсюдності місцевого самоврядування тощо.

При цьому відповідно до Положення про Міністерство розвитку громад та територій України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 197, Мінрегіон є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, державну політику у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою.

Тому зазначене питання має вирішуватися комплексно в рамках реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Стосовно посилення контролю контролюючими органами щодо правильності нарахування, повноти, своєчасності та сплати податків і зборів (зокрема, зарахування до відповідного рівня місцевого бюджету) податку на доходи фізичних осіб за фактичним місцем знаходженням та здійснення діяльності кожного з підрозділів податкового агента незалежно від організації його структури, а також посилення уваги щодо адміністрування місцевих податків і зборів)

Відповідно до підпункту 168.4.3 пункту 168.4 статті 168 розділу IV Податкового кодексу України суми податку на доходи, нараховані відокремленим підрозділом на користь фізичних осіб, за звітний період перераховуються до відповідного бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу.

У разі якщо відокремлений підрозділ не уповноважений нараховувати (сплачувати) податок на доходи фізичних осіб за такий відокремлений підрозділ, усі обов'язки податкового агента виконує юридична особа. Податок на доходи, нарахований працівникам відокремленого підрозділу, перераховується до місцевого бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу.

Підпунктом 168.4.4 пункту 168.4 статті 168 Податкового кодексу України встановлено, що юридична особа за своїм місцезнаходженням та місцезнаходженням не уповноважених сплачувати податок відокремлених підрозділів, відокремлений підрозділ, який уповноважений нараховувати, утримувати і сплачувати (перераховувати) до бюджету податок, за своїм місцезнаходженням одночасно з поданням документів на отримання коштів для виплати належних платникам податку доходів, сплачує (перераховує) суми утриманого податку на відповідні рахунки, відкриті в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, за місцезнаходженням відокремлених підрозділів, а у випадках, передбачених цим Кодексом, – за місцезнаходженням земельних ділянок, земельних часток (паїв), виділених або не виділених в натурі (на місцевості).

Також підпунктом «б» пункту 176.2 статті 176 Податкового кодексу України встановлено обов'язок для осіб, які мають статус податкових агентів подавати у строки, встановлені цим Кодексом для податкового кварталу податковий розрахунок суми доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, а також суми утриманого з них податку до контролюючого органу за місцем свого розташування.

Відповідно до пункту 46.1 статті 46 та пункту 54.2 статті 54 Податкового кодексу України податковий розрахунок (ф. № 1ДФ), що має статус податкової декларації, містить дані по сумах нарахованого та виплаченого доходу, а також по сумах нарахованого та перерахованого до бюджету податку, що дає можливість визначити суми несплаченого доходу фізичним особам по всіх ознаках доходів цього Кодексу, а також визначати обсяг перерахування податку до бюджету, що вважається узгодженим у граничні строки сплати податку на доходи фізичних осіб до бюджету, які встановлені статтею 168 та іншими статтями цього Кодексу, що регулюють сплату податку, а також здійснювати аналіз діяльності кожного податкового агента в частині дотримання ним вимог чинного законодавства з оплати праці, зокрема стосовно розміру заробітної плати.

Так, у разі виявлення органом державної податкової служби факту несвоєчасної сплати податку на доходи фізичних з нарахованих (виплачених) доходів за результатами звітного кварталу на підставі підпункту 78.1.13 пункту 78.1 статті 78 цього Кодексу може бути призначено позапланову перевірку для застосування до податкового агента заходів відповідальності у вигляді штрафу та пені, якщо порушення допущено за результатом будь-якого окремого місяця звітного кварталу.

При цьому за неподання, подання з порушенням встановлених строків, подання не у повному обсязі, з недостовірними відомостями або з помилками розрахунку № 1ДФ, податкові агенти несуть відповідальність згідно зі статтею 119 цього Кодексу, ненарахування, неутримання та/або несплата (неперерахування) податку тягнуть за собою накладення штрафу відповідно до статті 127 цього Кодексу.

Отже, вищезазначені норми Податкового кодексу України надають достатню можливість органам державної податкової служби для здійснення ефективного, дієвого контролю за повним та своєчасним нарахуванням сум грошових зобов'язань з податку, що підлягає утриманню та сплаті до бюджету суб'єктами господарювання.

Стосовно дотримання принципу стабільності податкового законодавства та недопущення внесення змін до податкового та бюджетного законодавства, які суттєво змінюють механізми оподаткування чи зарахування податків, особливо наприкінці року, адже постійна нестабільність негативно позначається на збалансованості місцевих бюджетів, а отже як наслідок і на реалізації видаткових повноважень органів місцевого самоврядування.

Згідно зі статтями 85 та 91 Конституції України прийняття законів відноситься до виключних повноважень Верховної Ради України, яка є єдиним органом законодавчої влади в Україні.

Право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України (стаття 93 Конституції України).

При цьому Мінфін зазвичай не виступає ініціатором змін до податкового законодавства, які можуть призвести до зменшення бюджетних надходжень.

Процедуру розгляду та прийняття законів України визначено у Регламенті Верховної Ради України, згідно з яким народні депутати України наділені правом вносити свої пропозиції до редакції будь-яких законопроектів, у т. ч. до тих, що подані іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи, зокрема і Кабінетом Міністрів України. Рішення щодо

врахування таких пропозиції в остаточній редакції законопроекту, яка вноситься на голосування у сесійний зал, приймається профільним комітетом Верховної Ради України.

Водночас зазначаємо, що Міністерство фінансів України у своїй діяльності керується Конституцією України та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції України та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Перший заступник Міністра

Василь ШКУРАКОВ

